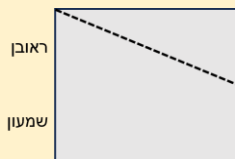

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף ס"ב

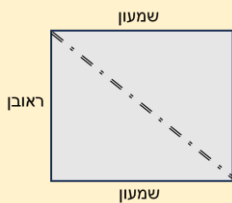
אומרת הגמרא שאדם שמכר לחבירו קרקע, וכתב לו את גבולות הקרקע, וכשכתב המוכר בשטר את גבולות הקרקע הנמכרת, כתב בצד אחד מצר דהיינו גבול ארוך ומהשני כתב מצר קצר, פסק רב שהקונה קונה את השדה באורכה רק כנגד המצר הקצר ולא כנגד הארוך.

ושאלו רב כהנא ורב אסי את רב מדוע הוא אינו קונה בראש תור, וכלומר באלכסון מהמצר הארוך לקצר, ושתק רב.

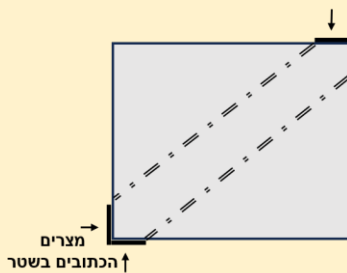
אמנם אומרת הגמרא שרב מודה שאם יש מכל צד של השדה שדות של שני אנשים שונים, כגון ראובן ושמעון מצד אחד ולוי ויהודה מהצד השני, והמוכר כתב את גבול ראובן ושמעון בצד אחד ויהודה בצד אחר, וודאי שהשדה נקנית כנגד ראש יהודה תור מגבול יהודה לגבול ראובן, כי אם הייתה דעת המוכר למכור רק את חלק השדה הקצר, היה על המוכר לכתוב את גבולות השדה שהוא מוכר גבול שמעון כנגד גבול יהודה, וממה שהוא לא כתב כך אלא הוסיף את גבול ראובן רואים שכוונתו הייתה למכור את הקרקע באלכסון כנגד ראש תור.

ואם מצר ראובן בצד מזרח ומערב ומצר שמעון צפון ודרום צריך המוכר לכתוב בשטר המכירה שמצר ראובן מב' צדדים ומצר שמעון מב' צדדים. ואם לא כתב לא יכול המוכר לטעון שכוונתו הייתה למכור לו חלק בשדה באלכסון על פני השדה בלבד, ולא את כל השדה.

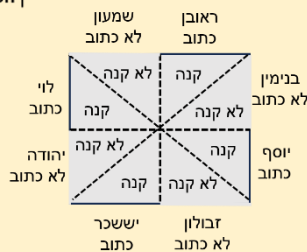

ומסתפקת הגמרא מה הדין אם היו הרבה שדות סביב אותה השדה אך המוכר כתב בשטר בגבולות השדה רק את השדות שבד' קרנות השדה, האם מכר לו את כל השדה, או שמכר לו רק רצועה בשדה באלכסון משדותם של אלו שכתב בשטר.

עוד מסתפקת הגמרא אם כתב לו את גבולות השדה כמין גאם וכלומר שכתב לו בגבולות השדה קרן זווית בקצה אחד וקרן זווית כנגדה, ומסתפקת הגמרא האם אנו אומרים שכוונתו הייתה למכור לו את כל השדה, ורק הראה לו היכן מתחילה כל רוח ולא חשש לסיים את גבולות כל הצדדים, או שמא כוונתו הייתה למכור לו רצועה בשדה באלכסון כנגד גבולות אלו בלבד.

עמוד ב'

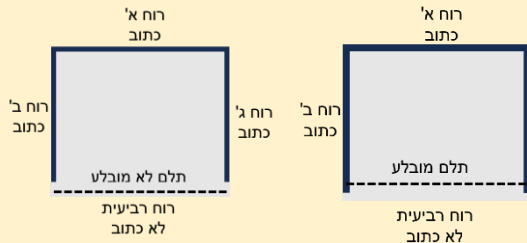

עוד מסתפקת הגמרא אם היו שדות של אנשים רבים סביב שדהו, אך המוכר לא כתב בשטר המכירה את כולם כגבול השדה, אלא כתב לסירוגין אחד כן ואחד לא, האם אומרים שכוונתו הייתה למכור את כל השדה ורק לא האריך לטרוח לכתוב את כולם, או שמא מכר רק את החלקים שכתב בשדה ומה שלא כתב לא מכר, ונשאר הגמרא בכל ספיקות אלו בתיקו.

ואם המוכר כתב בשטר מכירת השדה שלושה גבולות של השדה אך לא את הגבול הרביעי. לדעת רב הקונה קנה את כל השדה חוץ מתלם אחד לאורך הגבול הרביעי של הקרקע.

ולדעת שמואל קנה אפילו את אותו התלם שבקרקע, ודעת רב אסי שלא קנה אלא תלם אחד על פני שלושת המצרים שכתב לו בשטר. כיון שרב אסי סובר כדעת רב שממה שהוא לא כתב את הגבול הרביעי רואים שהוא שייר בקרקע משהו שהוא לא מכר, אלא שסובר רב אסי שכיון שהמוכר שייר ולא מכר את כל הקרקע, אנו אומרים שהוא שייר בכל הקרקע ולא רק במצר הרביעי, ולכן מכר רק את מה שוודאי כתב שזה תלם על פני ג' המצרים שכתב בשטר.

ופסק רבא להלכה שהכותב בשטר ג' גבולות ולא כתב את הגבול הרביעית של השדה, הקונה קונה את כל השדה חוץ מתלם אחד על פני המצר הרביעי.

ואמנם הוסיף רבא שאם אותו התלם מובלע בתוך הב' רוחות שכתב בב' הצדדים קנה אף את אותו התלם, וכן אם התלם אינו חשוב כי אין בו קרקע בגודל ט' קבין, או שאין בו דקל מורכב שמוציא פירות, קנה אותו אף אם אינו מובלע בגבולות מב' הצדדים האחרים.

ויש שאמרו בדעת רבא, שאם יש בתלם שברוח הרביעית ט' קבין או דקל, בכל מקרה הוא אינו נמכר עם השדה, ואף אם אין בו גודל של ט' קבין או דקל מורכב, רק אם הוא מובלע בגבולות הצדדים נמכר עם השדה ואם לא אינו נמכר עמה.

ומסיקה הגמרא שלמעשה יוצא שאין מחלוקת בדעת רבא לגבי שאר השדה, שוודאי שכולה מכורה, חוץ מהתלם האחרון שברוח רביעית.

ואף התלם הזה עצמו, במקרה שאין בקרקע ט' קבין או דקל, וגם היא מובלעת בב' הגבולות שכתב מב' הרוחות וודאי שהיא נקנית עם השדה.

ואם יש באותה התלם ט' קבין או דקל, וגם היא אינה מובלעת ברוחות מהצדדים וודאי שאינה נמכרת עם השדה.

ואם אין בה ט' קבין אלא שהיא אינה מובלעת, או שיש בה ט' קבין והיא מובלעת, זו מחלוקת בדעת רבא, שיש הסוברים שאף בשניהם היא נקנית עם השדה, ויש הסוברים שאינה נקנית עימו, וכיון ששי כאן ספק על הדיינים לעשות שוודא וכלומר שיפסקו הדיינים כפי אומד דעתם האם המוכר עינו יפה למכור את אותו התלם או לא.

מביאה הגמרא דין שאמר רבה שאדם שיש לו קרקע בשותפות עם אחר, ומחצית מהקרקע שלו, ומכר את חלקו לאחר, וכתב לו שהוא מוכר לו את החצי שיש לו בקרקע, הרי שמכר את כל חלקו בקרקע שהוא חצי ממנה, אבל אם כתב לו שהוא מוכר לו חצי בקרקע שיש לו, הוא מכר לו רק רבע מהקרקע, שהוא חצי מחלקו בקרקע.

ושאל אביי את רבה שהרי אף כשכותב שהוא מוכר חצי בקרקע שיש לו, משמע שהוא מוכר את אותו החצי שיש לו בקרקע, ולכן מוכר את כל חציו ולא רק חצי מחציו דהיינו רבע.

ורבה שתק, ולכן היה סבור אביי שהוא קיבל את דבריו אבל לאחר זמן ראה שטרות שיצאו מבית רבה שהיה כתוב בהם על מכירת חצי מהקרקע לשון של חצי שיש לי בקרקע, ועל שטרות מכירת רבע מהקרקע היה כתוב חצי מהקרקע שיש לי, וראה מכר אביי שרבה לא חזר בו מדבריו.

עוד אמר רבה שהמוכר לחבירו חלק משדהו בשטר וכתב בשטר שגבול השדה הנמכרת בצידה יהיה הקרקע שממנו **נחלקה** השדה, מוכח מהלשון נחלקה שהוא מכר חצי מהשדה, אבל אם כתב בשטר שגבול השדה בצידה יהיה הקרקע שממנה **נפסקה** השדה, כיון שאין לנו ידיעה מהשטר מה השיעור שנמכר מהשדה, אנו דנים אותו כשיעור הקטן ביותר של שדה שהוא ט' קבין.

ושאל אביי את רבא מה ההבדל בין לשונות אלו ושתק רבה. ואמרת הגמרא שלא הייתה כוונת אביי שאף אם כתוב בשטר שגבול השדה יהיה הקרקע שממנה נפסקה השדה, הקונה מקבל חצי מהקרקע, אלא ביאר ר' ימר בר שלמיה בשם אביי שהכוונה להפך, שאפילו אם כתוב בשטר שגבול השדה

הנמכרת בצידה יהיה הקרקע שממנו נחלקה השדה עדיין יתכן שהקונה יקבל רק ט' קבין. והדבר אינו תלוי בלשון נחלקה או נפסקה, אלא האם כתב בשטר ואלו מצרי השדה, ואז כתב את המצרים מכל רוחות השדה שאז רואים שבא ליפות את כוחו של הקונה והוא קונה חצי מהשדה, ואם לא הוא קונה את השדה הקטנה ביותר שהיא ט' קבין, שפחות מכך אין זה חשוב כשדה.